

Onderzoek triage (complexe) scheidingsproblematiek: *De huidige praktijk onder de loep*

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport
Directie Jeugd

Eindrapport | 3 juli 2020
Kenmerk: A2000020236

Photo by [John Thomas](#) on [Unsplash](#)

Managementsamenvatting

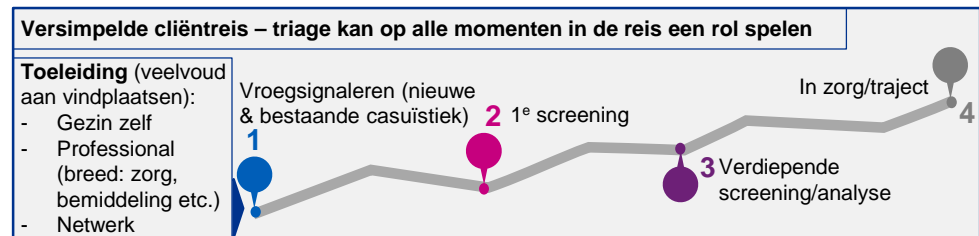
Een verkennend onderzoek naar de huidige triagepraktijk van relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek

Tegenwoordig komen er steeds meer (complexe) scheidingen voor die mogelijk schade berokkenen aan kinderen. Het Programma Scheiden zonder Schade (SzS) is opgezet om de schade bij kinderen van scheidende ouders zoveel mogelijk te beperken. Er is (o.a.) binnen het programma behoefte aan een beter beeld van de wijze waarop het veld relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek herkent en triageert. Dit verkennende onderzoek biedt inzicht en advies hoe de bestaande kennis slim toe te passen in de huidige infrastructuur. Het geeft daarmee een inventarisatie van dat wat werkt, in de huidige praktijken (verschillende lokale situaties). Op deze manier geeft het richting aan, en input voor, lopende programma's en pilots die meer uniforme instrumenten dan wel kennisdeling beogen. Tijdens het onderzoek zijn 17 professionals en experts gesproken en is desk research uitgevoerd.

De werkwijze moet passen bij de lokale context en partijen; een gedeelde visie en taal is randvoorwaardelijk voor kwaliteit

De resultaten van dit verkennende onderzoek laten zien dat de werkwijze van triage moet passen bij de lokale context en partijen, omdat de organisatie van de keten lokaal verschilt en dus ook de rol van triage. Verderop in de cliëntreis zijn andere professionals betrokken en lopen triage en diagnostiek in elkaar over. De beoordeling of weging van de waarde van een instrument, is dus afhankelijk van die context.

Als het gaat om relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek is er geen afgebakend startpunt: vragen kunnen op verschillende momenten in een cliëntreis ontstaan en er kunnen veel professionals bij betrokken zijn (zie ook onderstaande figuur).

Daarom is een gezamenlijke visie en taal zo belangrijk, het helpt om hulpaanbod en triage goed op elkaar te laten aansluiten en zorgt ervoor dat professionals elkaar weten te vinden. Een triage-instrument kan hierbij helpen, als het een gezamenlijke keuze is en goed ingebed wordt in de werkwijze (denk ook aan coaching, opleiding en dergelijke).

In dit onderzoek zijn 26 instrumenten gevonden met vaak onderlinge overlap in thematiek. Lokaal bestaat (zeer) veel variatie in gebruik

We hebben 26 instrumenten bekeken, waarvan 10 scheidingsspecifiek zijn. 19 instrumenten zijn genoemd in de interviews en 7 zijn gevonden met desk research. De instrumenten overlappen vaak inhoudelijk; enkele instrumenten zijn namelijk gebaseerd op andere instrumenten. De meeste scheidingsspecifieke instrumenten zijn inzetbaar voor signalering en eerste screening. Daarmee zijn deze instrumenten veelal breed in thematiek. Dit is terug te zien in de inhoudelijke plotting: de

Managementsamenvatting

meeste scheidingsspecifieke instrumenten zijn inhoudelijk goed dekkend op de belangrijkste thema's (zie hiervoor pagina 12-14 en hieronder). De meeste niet-scheidingsspecifieke instrumenten zijn inzetbaar voor verdiepende analyse of zelfs tijdens hulpaanbod. Daardoor zijn ze vaak ook specialistischer van aard, en dekken ze vaak niet alle thema's. Niet alle instrumenten doen een uitvraag aan het kind. Het merendeel van de instrumenten doet wel een uitvraag aan zowel ouder(s) en kind.

Een landelijk instrument met goede eigenschappen en de belangrijkste thema's kan faciliteren bij een gemeenschappelijke taal, belangrijker is een verbonden keten met een werkwijze gericht op coaching en scholing

De behoefte van veel partijen is allereerst om overzicht te krijgen in wat er bestaat, zodat lokaal een goede keuze gemaakt kan worden over wat past bij de eigen werkwijze. Een digitale vindplaats voor bruikbare instrumenten en werkwijzen kan helpen: het verspreiden en bekend maken van wat er al is, is een goede eerste stap. Daarnaast biedt het opnemen van informatie en voorbeelden over de integratie van een instrument met werkwijze en eventuele koppeling met hulpaanbod, ook meerwaarde.

Eén landelijk instrument kan hierna de volgende stap zijn, maar het lijkt logischer om niet zozeer één instrument na te streven, maar eenduidigheid in de eisen aan zo'n instrument. Op die manier wordt voortgebouwd op wat er al is. Belangrijk zijn:

- de breedte van de behandelde thematiek. Thema's die in ieder geval terug moeten komen zijn intensiteit van de strijd, rouw/verwerking, juridische procedures, financiële situatie,

woonsituatie, veiligheid, ouder-kind relatie, opvoedkwaliteiten, ontwikkeling van het kind, psychische en/of persoonlijke problematiek van de ouders, communicatie en de rol van het netwerk;

- Wetenschappelijke validatie van instrumenten is belangrijk omdat het de kwaliteit van het instrument borgt en tegelijk bijdraagt aan een gezamenlijke taal;
- Het doen van een uitvraag aan ouders en kind(eren);
- Inbedding van het instrument in de keten, d.w.z. een gemeenschappelijke taal tussen verschillende professionals en een koppeling met het hulpaanbod (in lijn met het doel van triage).

Ter conclusie: Het is essentieel om triage op een goede manier zo vroeg mogelijk in het scheidingsproces uit te voeren. Dit stimuleert de juiste zorg op de juiste plek en voorkomt onnodige zorg en kosten. Het bewustzijn van verschillende vindplaatsen op het belang van goede triage van scheidingen neemt toe. Daarbij valt of staat goede triage niet met één instrument maar met scholing, samenwerking en coaching rondom het gebruik van het instrument. Samenwerking in de keten is essentieel voor een gemeenschappelijke taal en impactvolle aanpak van de problematiek. De bewustwording op mogelijk gebruik van screeningsinstrumenten neemt toe. Desalniettemin is toepassing door instanties uiteenlopend. Als gevolg is het van belang om adoptie van één of meer instrumenten (van brede aard) in de keten te stimuleren. Toetsing van de effectiviteit is daarbij helpend. Al met al lijkt het een taak voor gemeenten om hier het voortouw in te nemen en het onderwerp op de agenda te zetten.

Inleiding

Aanleiding

Scheiden is een veel voorkomend maatschappelijk verschijnsel; het aantal (complexe) scheidingen neemt toe. Een scheiding of relatiebreuk heeft impact op het hele gezin. Onderzoek toont aan dat kinderen die zo'n situatie meemaken, kans hebben op vervolgschade.¹ Daarom wordt er op verschillende plekken gewerkt aan het zoveel mogelijk voorkomen van relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek en verhoogde kwetsbaarheid voor kinderen. Het Programma Scheiden zonder Schade (SzS) is een van deze initiatieven en heeft als ambitie de schade bij kinderen van scheidende ouders zoveel mogelijk te beperken.

Vraag en doel van de opdracht

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het vormgeven van het hulpaanbod rondom (complexe) scheidingsproblematiek. Mensen met (risico op) een complexe scheiding, komen op verschillende manieren bij gemeenten in beeld, zoals via het lokale team, Veilig Thuis (VT), Gecertificeerde Instellingen (GI), de huisarts, de Raad voor de Kinderbescherming, via het onderwijs of de jeugdgezondheidszorg. Er wordt op deze verschillende vindplaatsen op verschillende manieren gewerkt om vroegtijdige relatie- en scheidingsproblematiek te signaleren. Er is ook niet één breed bekend en gebruikt instrument. Triage bij scheidingen heeft als doel om risicofactoren en onderliggende problematiek te signaleren en (stapeling van) zorg te voorkomen.

Er is behoefte om meer beeld te krijgen bij de wijze waarop nu in het veld wordt omgegaan met het herkennen en triageren van (mogelijke) relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek. Vanuit het programma SzS zijn de volgende onderzoeksvragen geformuleerd:

Bron:

1. Scheiden zonder Schade. 2018. [Scheiden... En de kinderen dan?](#)

Inhoudsopgave

Inleiding	4
Resultaten	5
<i>Deel I: Context van Triage</i>	7
<i>Deel II: Instrumenten voor triage in de praktijk</i>	9
Aanbevelingen	18
Bijlagen	23

op welke manier wordt op welk moment, door wie, wat uitgevraagd om relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek te signaleren? En is er de behoefte aan één landelijk instrument?

Het doel van deze opdracht is inzicht te verschaffen hoe de bestaande kennis slim toe te passen in de huidige infrastructuur. Dit verkennende onderzoek geeft daarmee een inventarisatie van dat wat werkt, in de huidige praktijken (verschillende lokale situaties). Op deze manier geeft het richting aan, en input voor, lopende programma's en pilots die meer uniforme instrumenten dan wel kennisdeling beogen.

Opzet onderzoek

In de uitvoering van dit onderzoek zijn 17 mensen uit de praktijk en experts geïnterviewd. Ook is gebruik gemaakt van desk research naar de bestaande instrumenten (zie voor de betrokkenen bijlage I). Op basis van deze beschikbare informatie is dit eindrapport tot stand gekomen. Het biedt richting en overzicht, echter kan op basis van de verzamelde informatie niet gegarandeerd worden dat het overzicht compleet en volledig is. We hebben dan ook in de bijlage een uitgebreide bronverwijzing opgenomen, zodat de geïnteresseerde lezer makkelijk de onderliggende materialen kan vinden.

Resultaten

Introductie op de resultaten

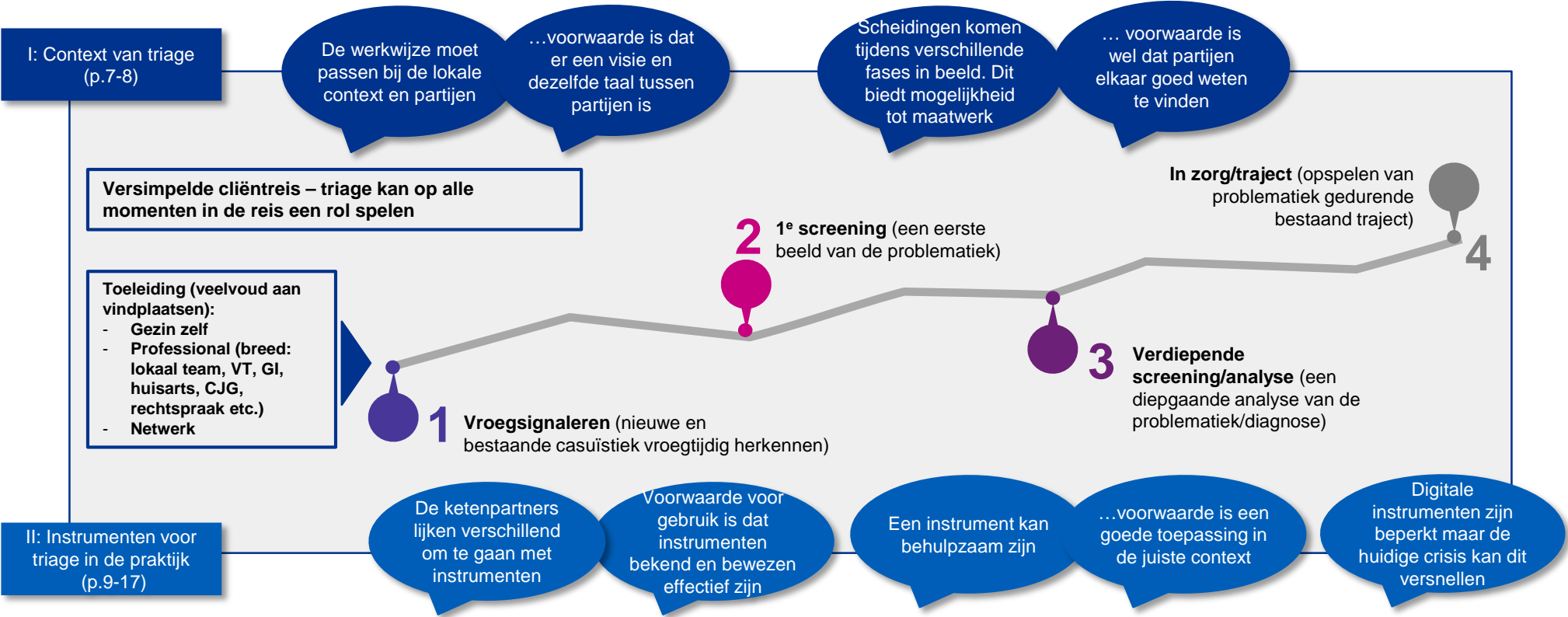
Tegenwoordig komen steeds meer (complexe) scheidingen voor die mogelijk schade berokkenen aan kinderen. Hierdoor is het steeds belangrijker om als professional alert te zijn op scheidingssituaties. Met de brede organisatie van de keten, verschillende vormen van wijkteams en het feit dat een scheiding op verschillende momenten van de cliëntreis kan voorkomen is een verdieping op de huidige praktijk van triage belangrijke context om nut en noodzaak van instrumenten te duiden. We splitsen de resultaten daarom op in 2 delen: de **context van triage**, en de **instrumenten voor triage in de praktijk**.

De cliëntreis als basis voor triage en instrumenten

De context van triage is belangrijk voor de weging van het instrument

De juiste hulp, op het juiste moment aan de juiste persoon met de juiste professional verschilt voor de fases in de cliëntreis. Daarom is de cliëntreis een mooie basis om good practices in kaart te brengen: het doel van het instrument en de behoeften van de professional en cliënt

kunnen immers verschillen. Daarom kiezen we ervoor om onderscheid te maken in twee elementen: I) context van triage en II) instrumenten voor triage in de praktijk. De resultaten bouwen we langs deze lijn op en behandelen we op de volgende pagina's.

De werkwijze moet passen bij de lokale context en partijen; een gedeelde visie en taal is randvoorwaardelijk

Deel I: Context van triage

In dit deel schetsen we de context van triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek.

De werkwijze moet passen bij de lokale context en partijen

Waarom moet de werkwijze passen bij de context en partijen?

Omdat de organisatie van de keten lokaal verschilt en daarmee ook het doel van triage in de stappen in de keten.

De manier waarop de keten is georganiseerd heeft impact op de triage van relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek en de uitkomst daarvan. Dit begint bij de organisatie op lokaal niveau: waar sommige lokale teams bijvoorbeeld enkel een toeleidende rol hebben, zetten andere gemeenten in op specialisme aan de voorkant met lokale teams die ook zelf (lichte) vormen van hulp bieden. Ook de rol van veiligheid en samenwerking met Veilig Thuis (VT) kan verschillen. De gevarieerde structuur van lokale teams betekent ook dat ze – passend bij de eigen visie – verschillende werkwijzen hanteren of aankunnen. Ook de connectie met hulpaanbod varieert per gemeente. Kortom: de organisatie van de keten verschilt lokaal. Als gevolg varieert de invulling van triage in de keten.

Omdat verder in de cliëntreis andere professionals zijn betrokken en triage en verdiepende analyse (diagnostiek) in elkaar overlopen.

Scheidingen en relatiebreuken komen via verschillende vindplaatsen en op verschillende fases van de cliëntreis in beeld. Hoe verder in de cliëntreis, hoe vaker het voorkomt dat meerdere en andere typen professionals betrokken zijn (zoals mediators, advocaten of rechters). Daarbij volgt bij zorgverlening logischerwijs een verdiepende diagnostiek na triage, maar dit vindt in de huidige praktijk bij relatie- of (complexe)

scheidingsproblematiek weinig plaats. Triage en diagnostiek vinden in de praktijk niet gekaderd plaats, maar lopen vaak door elkaar heen.

...voorwaarde is dat er een visie en dezelfde taal tussen partijen is

Waarom is eenzelfde taal en visie een voorwaarde voor goede triage?

Omdat een gezamenlijke taal over de verschillende fases en vindplaatsen heen

trriage en aanbod op elkaar aan laat sluiten.

Het is in het lokale zorglandschap geen gegeven dat een gedeelde werkwijze bestaat voor de triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek. Ook een gedeelde taal lijkt niet standaard aanwezig. Dit geldt voor zowel de verschillende vindplaatsen als tijdens verschillende fases van de cliëntreis. Zo verstaan verschillende partijen in het veld iets anders onder een complexe scheiding. Dit maakt de discussie rondom de huidige manier van triage er niet makkelijker op. In het veld is echter wel behoefte aan een gemeenschappelijke taal. Dit is bijvoorbeeld van belang bij een integrale aanpak van scheidingen.

Omdat de definitie van triage divers is en niet altijd met behulp van een instrument wordt gedaan.

Niet alleen voeren verschillende partijen in het veld triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek uit op een andere manier, ook hanteren ze vaak een andere definitie voor triage. Een algemene definitie van triage is: dynamische proces van urgentie bepalen plus de vervolgactie (doorverwijzing).¹ In de praktijk wordt triage op verschillende plekken uitgevoerd en dat maakt dat de context van de specifieke casus om verschillende 'typen' triage kan vragen. Zoals eerder genoemd is het onderscheid tussen triage en diagnostiek niet helder afgebakend.

Er zijn veel mogelijkheden tot maatwerk. Randvoorwaardelijk is om elkaar goed te vinden

Expertise aan de 'voorkant' kan hierin helpend zijn. Zo borgen enkele gemeenten op een succesvolle manier expertise op het gebied van scheidingsproblematiek in lokale teams aan de 'voorkant'. Zij zetten in op een gedeeld denkkader met behulp van trainingen. Eén geïnterviewde gemeente heeft georganiseerd dat professionals binnen de gemeente dezelfde training volgen als ketenpartners (inclusief gecontracteerd hulpaanbod). Hierdoor heeft het voorliggend veld een gelijke basis en taal samen met de keten. Naast het feit dat ze middels de training de problematiek goed kunnen herkennen, stimuleert het ook verbinding in de keten. Door supervisie in te zetten bouwt de gemeente voort op deze kennisbasis. Een andere gemeente borgt specialistische kennis op scheidingen door één expert op het onderwerp te hebben in ieder generalistisch lokaal team. De experts geven ondersteuning aan andere hulpverleners met casussen op het gebied van scheidingsproblematiek. Daarnaast vormen deze experts een expertiseteam dat trainingen voor alle professionals doorontwikkelt.

Scheidingen komen tijdens verschillende fases in beeld. Dit biedt mogelijkheid tot maatwerk

Waarom zijn mogelijkheden tot maatwerk van belang?

Omdat scheidingen via verschillende routes in beeld komen en vindplaatsen divers zijn.

Relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek komt op verschillende 'vindplaatsen' in beeld, bijvoorbeeld via een callcenter van de gemeente, online, op school, in een hulpverleningstraject, bij een rechter of advocaat, bij een consultatiebureau of de huisarts. Het kan afhankelijk van die vindplaats gaan om vroegsignalering, een eerste screening, maar ook een verdiepende analyse. Scheidingen zijn namelijk niet altijd het hoofdprobleem van een gezin of de directe aanleiding om hulp te

zoeken (of met hulp in aanraking te worden gebracht); er kunnen ook andere problemen spelen en de mate waarin de scheiding als problematisch wordt gezien of herkend, verschilt. Overigens is het belangrijk te benoemen dat experts van mening verschillen over de rol die de scheiding/relatiebreuk dan wel andere problematiek speelt: er is geen eenduidigheid in welke problematiek voorliggend is of zou moeten zijn. Vanwege deze grote diversiteit is de invulling van triage dan ook niet eenduidig: afhankelijk van de fase in de cliëntreis verschilt de situatie, de professional en de mate waarin een gezin al bekend is. Dit betekent dat de vereisten aan triage (wat heeft de professional nodig?) dan ook sterk uiteen kunnen lopen.

... voorwaarde is dat partijen elkaar goed weten te vinden

Waarom is het een voorwaarde dat partijen elkaar goed weten te vinden?

Omdat het bijdraagt aan de juiste zorg op de juiste plek, voor het juiste gezin en door de juiste hulpverlener.

In de praktijk blijkt dat partijen nog niet altijd in even goede verbinding staan met elkaar. Zo hanteert één geïnterviewde VT-organisatie voor de front office een procesplaat inclusief te stellen vragen om vast te stellen wat er speelt en wat de beste plek is voor ouders. Deze procesplaat kadert ook af in welke situatie ze terugverwijzen naar het voorliggend veld (vrijwillig kader) of een advocaat (juridisch kader). Tegelijkertijd geeft een geïnterviewde gemeente aan juist 'last' van dit beleid te hebben, omdat VT volgens hen te complexe casussen terugwijst naar het lokale team. Echter zijn wijkteams niet altijd even goed uitgerust voor casussen die in eerste instantie binnenkomen bij VT. Anderzijds geeft VT aan dat zij zelf ook niet de uitgewezen instantie zijn om bij alle meldingen hulp te bieden en soms meer een verwijzingsfunctie hebben.

Bron:

1. Nationale triage standaard. Wat is NTS? Via: <https://de-nts.nl/>

Deel II: analyse instrumenten en belangrijkste inzichten

Deel II: Instrumenten voor triage in de praktijk

Dit deel van de resultaten gaat in op de instrumenten die professionals inzetten om (complexe) scheidingsproblematiek in kaart te brengen.

Totstandkoming analyse en leeswijzer

Deze sectie bevat twee overzichten¹ die instrumenten² langs verschillende assen leggen. Deze instrumenten zijn opgehaald via interviews en desk research. Deze overzichten zijn als volgt:

- **Overzicht 1** (p.10-11): Dit overzicht geeft het gebruik van instrumenten bij de triage van scheidingsproblematiek door instanties weer, inclusief de bevrageerde: ouder en/of kind.
  - De analyses op gebruik door instanties zijn gebaseerd op interviews (blauwe vakken) en desk research (gele vlakken).
- **Overzicht 2** (p.12-14): Dit overzicht plot de instrumenten op de meest relevante thema's en de fases van de cliëntreis.
  - Het overzicht is opgesplitst in scheidingsspecifieke instrumenten (p.12) en niet-scheidingsspecifieke instrumenten (p.13-14).
  - De thema's waarop de instrumenten zijn geplot zijn geïdentificeerd als meest relevante thema's om uit te vragen aan ouder(s) of kind. Deze zijn namelijk het vaakst benoemd door geïnterviewden en het meest voorkomend in de instrumenten.

Bijlage II bevat een lijst met alle genoemde instrumenten inclusief een korte toelichting. Bijlage III is de bronnenlijst van de instrumenten.

Bijlage IV beschrijft extra context op de individuele thema's van overzicht 2. Bijlage V bevat de longlist aan thema's om eventueel uit te vragen.

Noot:

1. De overzichten zijn gebaseerd op een eerste inschatting van de beschikbare informatie. Volledigheid en juistheid van de overzichten zijn niet geborgd. Aanvullend onderzoek kan de overzichten aanscherpen.
2. De term instrument heeft in deze context een brede interpretatie: het kan bijv. ook een werkwijze, model of methodiek zijn.

Belangrijkste inzichten

- We geven 26 instrumenten¹ weer, waarvan 10 scheidingsspecifiek. Het merendeel van de instrumenten is dus niet scheidingsspecifiek. 19 instrumenten zijn genoemd in de interviews en 7 zijn gevonden met desk research.
- De meest relevante thema's om uit te vragen zijn: intensiteit van de strijd, rouw/verwerking, juridische procedures, financiële situatie, woonsituatie, veiligheid, ouder-kind relatie, opvoedkwaliteiten, ontwikkeling van het kind, psychische en/of persoonlijke problematiek van ouders, communicatie en het netwerk;
- De verschillende ketenpartners lijken verschillend om te gaan met instrumenten en hebben ook verschillende behoeftes met betrekking tot het gebruik van instrumenten:
  - o Gemeenten (lokale teams) gebruiken over het algemeen minder vaak een instrument dan partijen verderop in de keten. Als gemeenten een instrument gebruiken zijn er veel verschillende opties. Gemeenten gebruiken dan vaak ook niet-scheidingsspecifieke instrumenten.
  - o Verderop in de keten lijken partijen meer affiniteit te hebben met het gebruik van instrumenten, bijvoorbeeld VT's en GI's. Echter zijn de gebruikte instrumenten niet altijd scheidingsspecifiek. Wel streven deze type organisaties naar landelijk gebruik van eenzelfde methode of instrument bij (algemenere) triage.
  - o De geïnterviewde huisarts en de Raad voor de Kinderbescherming gebruiken momenteel geen (scheidingspecifiek) instrument bij de triage van scheidingen, maar hebben wel de intentie zich daar verder op te ontwikkelen. Deze partijen kunnen eventueel enkele bestaande instrumenten gebruiken of combineren.
- Alhoewel geïnterviewden het belang duiden van het betrekken van het kind, doen niet alle instrumenten een uitvraag aan het kind. Het merendeel van de instrumenten doet wel een uitvraag aan ouder(s) en kind.
- Sommige instrumenten overlappen inhoudelijk; enkele instrumenten zijn namelijk gebaseerd op anderen.
- De meeste scheidingsspecifieke instrumenten zijn inzetbaar voor signalering en eerste screening. Daarmee zijn deze instrumenten veelal breed in thematiek. Dit is terug te zien in de inhoudelijke plotting: de meeste scheidingsspecifieke instrumenten zijn inhoudelijk goed dekkend op de belangrijkste thema's.
- De meeste niet-scheidingsspecifieke instrumenten zijn inzetbaar voor verdiepende analyse of zelfs tijdens hulpaanbod. Daardoor zijn ze vaak ook specialistischer van aard, en dekken ze vaak niet alle thema's.

Overzicht scheidings specifieke instrumenten inclusief gebruik door organisaties

Scheidings specifieke instrumenten ¹	Gemeente (lokaal team)	Veilig Thuis (VT)	Gecertificeerde instelling (GI's)	Voorliggend veld / preventieve jeugdgezondheidszorg zoals huisarts, onderwijs, consultatiebureau	Raad voor de Kinderbescherming
Familiescan ²					
Fases van scheiden					
Gesepareerd ouderschap werkwijze					
KEES praatplaat					
KEES taxatielijst					
Onze scheiding					
Procesplaat Veilig Thuis					
Startfase 'methodiek aanpak complexe scheidingen'					
Stroomschema scheiden ³					
Vragenlijst Kind centraal ⁴					

 = uitvraag aan ouder
 = uitvraag aan kind

 = gebruik bevestigd in interview
 = (mogelijk/aanbevolen) gebruik vanuit desk research

Conclusies van pagina 10 en 11

- Het merendeel van de instrumenten is niet scheidings specifiek.
- Iets meer dan de helft van de instrumenten doet een uitvraag aan zowel ouder(s) als kind. Volgens geïnterviewden is het kind betrekken echter wel belangrijk.
- Verschillende gemeenten gebruiken veel verschillende instrumenten die soms overlappen. De andere ketenpartners gebruiken minder verschillende of geen instrumenten voor de triage van (complexe) scheidingen, veel instrumenten zijn echter wel bruikbaar:
  - Alle VT organisaties gebruiken landelijk hetzelfde veiligheidstaxatie triage-instrument voor alle meldingen die binnenkomen. Deze is dus niet scheidings specifiek; wel komt het onderwerp scheidingen er in terug.
  - GI's hebben één methodiek voor complexe scheidingen in het gedwongen kader. Deze methodiek wordt breed gebruikt en heeft de intentie voor landelijke uitrol.
  - De geïnterviewde huisarts geeft aan dat er onder huisartsen geen specifieke werkwijze is voor de triage van (complexe) scheidingsproblematiek, maar ziet wel kansen in een instrument. De Raad voor de Kinderbescherming heeft één universele onderzoeks aanpak voor alle onderzoeken die zij uitvoeren. Deze is dus niet scheidings specifiek. Ze zijn echter wel bezig met de ontwikkeling van een instrument specifiek gericht op scheidingen. Deze partijen hebben dus wel de intentie zich verder te ontwikkelen op het onderwerp. Ze kunnen eventueel enkele bestaande instrumenten gebruiken of combineren.

Noot:

1. Dit overzicht is gebaseerd op een eerste inschatting. Volledigheid en juistheid van het overzicht is daarom niet geborgd. Vervolgonderzoek kan het overzicht aanscherpen.
2. Alle bronnen van genoemde instrumenten zijn weergegeven in bijlage III.
3. Sommige instrumenten zoals "KEES" zijn o.a. gebaseerd op de "Escalatieladder" (zie p.11).
4. "Vragenlijst Kind centraal" en "KEES taxatielijst" zijn bijna geheel gelijk aan elkaar.

Overzicht niet-scheidings specifieke instrumenten inclusief gebruik door organisaties

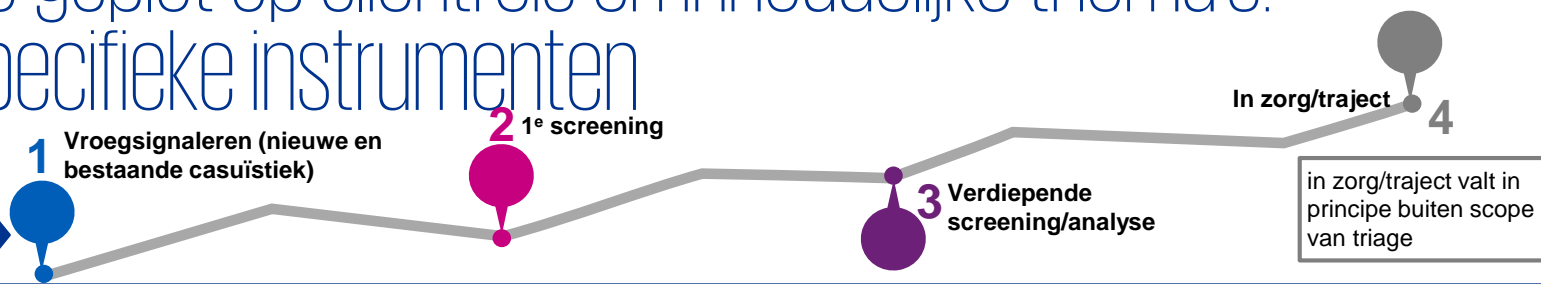
Niet-scheidings specifieke instrumenten	Gemeente (lokaal team)	Veilig Thuis (VT)	Gecertificeerde instelling (GI)	Voorliggend veld / preventieve jeugdgezondheidszorg	Raad voor de Kinderbescherming
Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ) ¹					
Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ)					
Common Assesment Framework (CAF, GIZ-methodiek)					
Delta veiligheidslijst					
Driehuizen model					
Escalatieladder					
Genogram					
Gezonde Ontwikkeling Matrix (GOM, GIZ-methodiek)					
Korte scan multiproblematiek juridisch loket (JL) ²					
Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid (LIRIK)					
Masic					
Quick scan					
Taxatielijst voor Ouderfunctioneren (TVO) ³					
Veilig Thuis triage-instrument					
Verkorte schaal voor Ouderlijk Gedrag (VSOG) ³					
Vragenlijst voor Gezinsproblemen (VGP) ³					

- Noot:**
1. Sommige instrumenten vult de professional zelf in, zoals risicotaxatie instrumenten (bijv. ARIJ, Delta, etc.), worden door de professional ingevuld. Dit gebeurt onder andere op basis van gesprekken met ouders. Afhankelijk van de situatie worden kinderen ook bevroegd.
  2. Dit instrument is van het juridisch loket.
  3. Dit zijn (diagnostische) instrumenten ontwikkeld voor professionals binnen het hulpaanbod.

Huidige triage geplot op cliëntreis en inhoudelijke thema's: scheidingsspecifieke instrumenten

Toeleiding (veelvoud aan vindplaatsen):

- Gezin zelf
- Professional (breed: zorg, bemiddeling etc.)
- Netwerk

= thema is gedekt door instrument
 = instrument raakt het thema

Welke thema's dekken de instrumenten? ^{1,2}	Intensiteit van de strijd	Rouw / verwerking	Juridische procedures	Financiële situatie	Woonsituatie	Veiligheid	Ouder-kind relatie	Opvoedkwaliteiten	Ontwikkeling van het kind	Psychische/ persoonlijke problematiek ouders	Communicatie	Rol netwerk
Familiescan												
Fases van scheiden												
Gesepareerd ouderschap werkwijze												
KEES praatplaat												
KEES taxatielijst												
Onze scheiding												
Procesplaat Veilig Thuis												
Startfase 'methodiek complexe scheidingen'												
Stroomschema scheiden												
Vragenlijst Kind centraal												

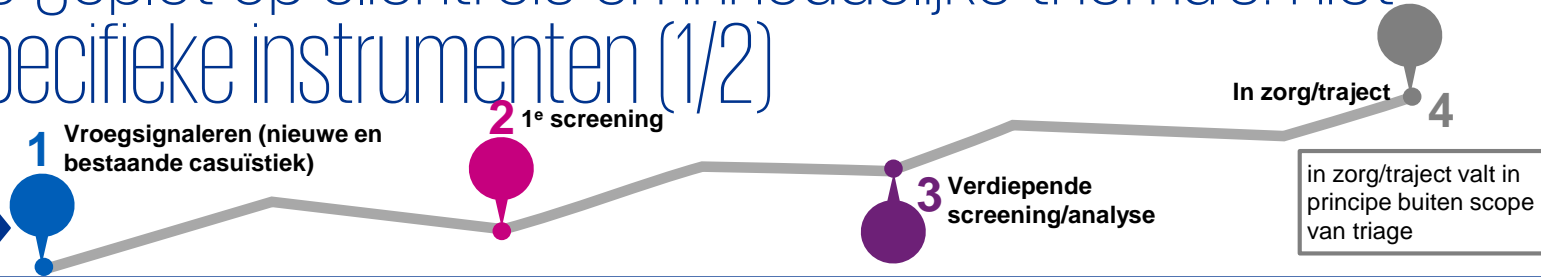
Noot:

1. De instrumenten en thema's staan in willekeurige volgorde.
2. Het overzicht is opgesteld op basis van een eerste inschatting van de beschikbare informatie. Volledigheid en juistheid van het overzicht is daarom niet geborgd. Vervolgonderzoek kan het overzicht aanscherpen.

Huidige triage geplot op cliëntreis en inhoudelijke thema's: niet-scheidings specifieke instrumenten (1/2)

Toeleiding (veelvoud aan vindplaatsen):

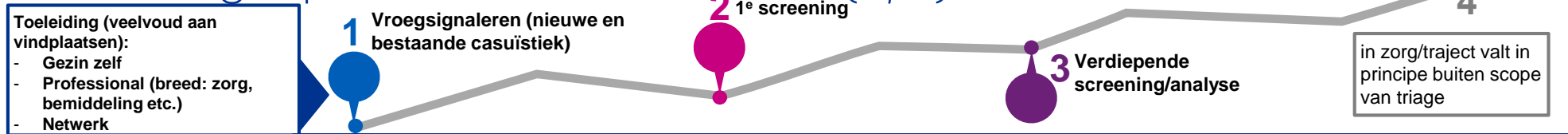
- Gezin zelf
- Professional (breed: zorg, bemiddeling etc.)
- Netwerk

= thema is gedekt door instrument
 = instrument raakt het thema

Welke thema's dekken de instrumenten?	Intensiteit van de strijd	Rouw / verwerking	Juridische procedures	Financiële situatie	Woonsituatie	Veiligheid	Ouder-kind relatie	Opvoedkwaliteiten	Ontwikkeling van het kind	Psychische/ persoonlijke problematiek ouders	Communicatie	Rol netwerk
ARIJ												
CERQ												
CAF												
Delta veiligheidslijst												
Drie huizen model												
Escalatieladder												
Genogram												
GOM												
Korte scan multiproblematiek JL												
LIRIK												
Masic												
Quick scan												

Huidige triage geplot op cliëntreis en inhoudelijke thema's: niet-scheidings specifieke instrumenten (2/2)

Legend:
 [Solid Grey] = thema is gedekt door instrument
 [Hatched Grey] = instrument raakt het thema

Welke thema's dekken de instrumenten?	Intensiteit van de strijd	Rouw / verwerking	Juridische procedures	Financiële situatie	Woonsituatie	Veiligheid	Ouder-kind relatie	Opvoedkwaliteiten	Ontwikkeling van het kind	Psychische/ persoonlijke problematiek ouders	Communicatie	Rol netwerk
TVO						[Hatched]	[Solid]	[Solid]	[Solid]		[Hatched]	[Solid]
Veilig Thuis triage-instrument	[Solid]		[Hatched]	[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Solid]		[Solid]
VSOG						[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Hatched]		[Hatched]	
VGP	[Hatched]					[Solid]	[Solid]	[Solid]	[Solid]		[Solid]	

Conclusies van pagina's 12 t/m 14:

- De meeste scheidings specifieke instrumenten zijn inzetbaar voor signalering en eerste screening. Daarmee zijn deze instrumenten veelal breder van aard. Dit is terug te zien in de inhoudelijke plotting: de meeste scheidings specifieke instrumenten zijn inhoudelijk goed dekkend met betrekking tot de belangrijkste thema's.
- De meeste niet-scheidings specifieke instrumenten zijn inzetbaar voor verdiepende analyse of zelfs tijdens hulpaanbod. Daardoor zijn ze vaak ook specialistischer van aard, en dekken ze vaak niet alle thema's.

Instrumenten zijn nog niet breed bekend en gevalideerd

De ketenpartners lijken verschillend om te gaan met instrumenten

Hoe gaan de professionals van verschillende instanties om met instrumenten voor de triage van scheidingen?

Ondanks dat er verschillende instrumenten zijn opgehaald vanuit de praktijk, zien we dat triage-instrumenten voor relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek niet algemeen bekend zijn.

Het uitvragen van de belangrijkste thema's bij de triage van scheidingen gebeurt op veel verschillende manieren: vanuit onderbuikgevoel, vanuit een gemeenschappelijk denkkader, met behulp van een gespreksmethode en soms dus met een instrument. Voornamelijk het voorliggende veld (zoals huisartsen), lokale teams en de Raad voor de Kinderbescherming lijken geen specifieke instrumenten te gebruiken bij de screening van scheidingen. De implementatie van instrumenten is gering: ze lijken niet per definitie ingebed in de werkwijze. Als professionals een instrument gebruiken dan is dat niet altijd een triage-instrument, maar vaak een middel als onderdeel van de hulpverlening. Daarnaast lijken sommige professionals triage-instrumenten meer als een checklist achteraf te zien dan een instrument om onderliggende problematiek te signaleren en complexiteit te voorkomen. Ook zijn de meest gebruikte instrumenten niet specifiek gericht op (complexe) scheidingen.

Verderop in de keten lijken er meer affiniteit te bestaan met het gebruik van een instrument. Zo hebben VT's en GI's beiden één triage-instrument of methodiek, voor GI's zelfs scheidingsspecifiek. Beide instanties streven naar landelijk gebruik: bij VT's is dit al het geval voor het algemene triage-instrument dat zij gebruiken bij meldingen.

De behoefte voor het gebruik van instrumenten, of zelfs één landelijk gebruikt instrument, lijkt sterk uiteen te lopen. Waar het merendeel van de lokale teams aangeeft geen behoefte te hebben aan een instrument, kijken de geïnterviewde huisarts, VT's GI's en de Raad voor de Kinderbescherming wel positief naar het gebruik van instrumenten. Het is daarbij natuurlijk wel afhankelijk van de vorm en inhoud. Professionals lijken daarbij beïnvloed door de definitie van 'instrument': dat is niet eenduidig. Er is geen behoefte aan een protocol. Wel streven professionals naar een gemeenschappelijke taal.

Er ontstaat geen eenduidig beeld van de (volgordelijkheid van) thema's. Ontwikkelde (scheidingspecifieke) instrumenten gaan in op veel verschillende thema's, zoals veiligheid, psychische problematiek, juridische procedures en ouderschapsplan. Opvallend is dat de professionals betrokken bij dit onderzoek het niet eens lijken over volgorde van uit te vragen thema's. Waar de ene persoon aangeeft dat het belangrijk is om niet direct te beginnen over een ouderschapsplan (omdat dit direct de strijd aan kan wakkeren), doen andere professionals dat wel. Instrumenten zoals Onze Scheiding bevatten dit thema ook.

Bij specifieke doelgroepen bevragen professionals dezelfde thema's, maar ze kiezen wel voor een andere benadering. Binnen de groep van scheidende ouders onderscheiden verschillende doelgroepen zich, bijv. door cultuur, religie of de aanwezigheid van een LVB. Volgens het veld is de inhoud van de triage voor alle doelgroepen als uitgangspunt gelijk. Aangezien risicofactoren¹ kenmerkend voor scheidingen bij alle doelgroepen hetzelfde zijn, zijn de uit te vragen thema's ook hetzelfde voor alle ouders. Wel vragen specifieke doelgroepen (mogelijk) een andere benadering in bijvoorbeeld communicatie (er zijn instrumenten die bijvoorbeeld ook met pictogrammen werken om de communicatie te vergemakkelijken).

Bron:

1. Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO), beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW), en Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). 2020. [Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen](#).

Aansluiten bij de lokale werkwijze helpt om een instrument effectief in te zetten

Het komt dus volgens de geïnterviewden meer neer op de toepassing van de thema's (benadering, bejegening, communicatiemethoden), dan op de thema's zelf.

Voorwaarde voor gebruik is dat instrumenten bekend en bewezen effectief zijn

Waarom is bekendheid en bewezen effectiviteit een voorwaarde?

Omdat de keuze voor (al dan niet) een instrument nog niet overal gevoed wordt door een breed overzicht en gevalideerde kennis. Zoals eerder benoemd benoemt de richtlijn 'Scheiding en problemen van jeugdigen' verschillende (scheidings specifieke) instrumenten. De richtlijn is opgesteld door beroepsgroepen en legt de basis voor hulpverleners om zich te professionaliseren op het onderwerp. Op basis van dit beknopte onderzoek valt op dat weinig professionals (met name in het voorliggende veld) de richtlijn noemen. Onbekendheid met de richtlijn kan bijdragen aan de lage adoptiegraad van genoemde instrumenten in de praktijk. Veel instrumenten in dit onderzoek zijn namelijk niet gevalideerd.

Omdat het valideren van instrumenten bijdraagt aan de gerichte toepassing ervan. Er is een beperkte wetenschappelijke basis voor de triage en diagnostiek van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek. De ontwikkelde instrumenten zijn namelijk niet gevalideerd (voor zo ver bekend bij ons op dit moment). Daarnaast zijn de meest gebruikte instrumenten in de praktijk zijn niet specifiek gericht op scheidingen. Ook variëren de bestaande instrumenten in detailniveau. Zo is "de fases van scheiden" een simpele curve terwijl de MASIC een gedetailleerde vragenlijst behelst.

Een instrument kan behulpzaam zijn

Hoe kan een instrument behulpzaam zijn?

Er zijn meerdere voordelen aan het gebruik van een instrument.

Professionals noemen:

- Het kan professionals inhoudelijke voeding bieden voor de gespreksvoering met ouders: een overzicht van thema's om volledig te zijn tijdens de triage, en handvatten om goed door te vragen;
- Vooral voor minder ervaren professionals kan het houvast bieden tijdens een gesprek met ouders;
- Wanneer verschillende partijen in het veld hetzelfde instrument gebruiken stimuleert dit de samenwerking, omdat men een gemeenschappelijke basis en taal heeft.

...voorwaarde is een goede toepassing in de juiste context

Waarom is een goede toepassing in de juiste context van belang?

Omdat anders het risico ontstaat dat de volgende nadelen optreden:

- Het risico van een instrument is dat een professional zich gaat focussen op het afwerken van de lijst, vragen stelt zonder duidelijk motief en daardoor niet de juiste informatie ophaalt. Dit risico valt uiteen in drie zaken:
  - De professional vraagt onvoldoende door en mist belangrijke thema's;
  - Een instrument belemmert het opbouwen van een connectie met ouders die nodig is voor de professional om een juiste inschatting te maken;
  - Een instrument kadert zo sterk af dat de professional beperkte regie heeft om maatwerk te bieden.

Aansluiten bij de lokale werkwijze helpt om een instrument effectief in te zetten

- Er is een fijne lijn tussen een handzaam instrument dat ook volledig is.
- Soms is een instrument lastig toe te passen afhankelijk van de casuïstiek, omdat 1) niet direct sprake van een scheiding, 2) er multiproblematiek speelt of 3) de casus al zodanig is geëscaleerd dat triage niet meer aan de orde is.

‘voordeurscreening’; dit heeft geleid tot betere toeleiding en passende ondersteuning.¹ Deze ontwikkeling biedt lessen voor ketenpartners in de scheidingstriage- en hulpverlening.

Digitale instrumenten zijn beperkt maar de huidige crisis kan dit versnellen

Een triage-instrument kan ook een (deels) digitale inzet krijgen; dit is momenteel nog beperkt. De huidige COVID-19 crisis

veroorzaakt mogelijk een versnelling hierop.

Waar de meeste instrumenten een fysieke inzet vereisen, zijn er ook steeds meer digitale instrumenten. De Familiescan is een voorbeeld van een digitaal triage-instrument voor relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek. Professionals geven aan dat door de huidige crisisperiode (COVID-19 uitbraak) steeds meer screening en hulpverlening digitaal plaatsvindt, bijvoorbeeld met videobellen. Daardoor zien geïnterviewden ook steeds meer de mogelijkheden en waarde van digitale toepassingen voor de triage van scheidingen. Desalniettemin geven ze aan dat een groep ouders hier geen gebruik van maakt door angst voor onveiligheid van privacygegevens. Daarnaast benoemen professionals het belang van getrappt gebruik van digitale screeningtools. Een face-to-face gesprek haalt volgens hen meer informatie op door de voelsprietten van een professional en de mogelijkheid om door te vragen. Het digitale screeningsinstrument kan volgens hen het fysieke gesprek dus niet vervangen, maar elkaar wel opvolgen. Zodoende krijg je een onderscheid tussen een eerste, digitale screening en een verdiepende analyse. De GGZ kent een succesverhaal op digitale triage als zijnde een

Bron:

1. ICT Health. 2020. Online pilot voordeurscreening biedt betere zorg GGZ. Via: <https://www.icthealth.nl/nieuws/online-pilot-voordeurscreening-biedt-betere-zorg-ggz/>

Aanbevelingen

Goede triage vraagt om samenwerking in de keten

De aanbevelingen bestaan uit twee delen: enerzijds hebben we oplossingsrichtingen in breder perspectief (p.19-20), anderzijds zoomen we in op aanbevelingen specifiek voor triage-instrumenten (p.21-22).

Deel I: Aanbevelingen in breder perspectief

Goede triage moet zo vroeg mogelijk plaatsvinden en hangt samen met de basisfuncties van lokale teams

Bij triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek heeft onder andere als doel om risicofactoren zo spoedig mogelijk in beeld te krijgen om escalatie van de scheiding en (stapeling van) zorg te voorkomen. Dit voorkomt niet alleen hulpverlening (en dus kosten) voor de scheidende ouders, maar mogelijk ook jeugdhulp voor kinderen. Essentieel is om triage zo vroeg mogelijk in het proces uit te voeren op een goede manier. Daarnaast helpt een goede triage aan de voorkant bij een goede aansluiting met hulpaanbod indien nodig.

Goede triage bij gemeenten is onderdeel van de basisfuncties van lokale teams. Het rapport 'Basisfuncties voor lokale teams in kaart'¹ benoemt vijf essentiële functies die verwacht mogen worden van lokale teams en zijn als volgt:

- Veiligheid
- Tijdig signaleren van de vraag
- Vindbare en toegankelijke hulp
- Handelen met een brede blik
- Leren en verbeteren

Met het uitoefenen van bovenstaande functies signaleren wijkteams relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek spoedig en verkrijgen ouders effectief de juiste hulp. Lokale teams moeten goed uitgerust zijn om deze functies uit te voeren. Specialisme aan de voorkant in de

structuur van deze teams is daarom belangrijk. Specialisme aan de voorkant kan ook betekenen dat een wijkteammedewerker de screening samen uitvoert met een specialist van de tweedelijns of een jurist. Triage van deze problematiek vergt goede gespreksvaardigheden en kennis van risicofactoren; dit borgt een gemeente met expertise aan de poort. Te snel doorverwijzen kan leiden tot onnodige stapeling van interventies, wat meer schade kan aanrichten. Een wijkteam moet dus goed kunnen doorvragen en verwachtingen kunnen afstemmen met beide ouders.

De resultaten van dit onderzoek laten zien dat verbinding in de keten belangrijk is om casuïstiek snel te herkennen en op de juiste plek van hulp te voorzien. Daarbij is ook een gezamenlijke taal en visie nodig, een gezamenlijk instrument volgt daar (eventueel) uit. De basisfuncties voor lokale teams vormen ook voor het organiseren van goede triage een vertrekpunt.

Koppeling tussen triage en hulpaanbod kan helpen

Afstemming tussen verschillende partijen in het veld is dus van belang om ouders en kinderen zo snel mogelijk de juiste hulp te kunnen bieden. Voor ouders is het onwenselijk om meermaals (onnodig) doorverwezen te worden. Bij scheiding is goed contact en relatie-opbouw tussen hulpverlener en ouders van groot belang voor een voorspoedige uitkomst van het traject. Nieuwe partijen en professionals introduceren aan ouders, voor wie zij opnieuw hun verhaal moeten doen, is onwenselijk voor de situatie. Een koppeling tussen triage en hulpaanbod kan hierin goed helpen. Een sociale kaart kan helpen om partijen in het veld elkaar beter te laten vinden. Platform KEES heeft een koppeling gemaakt tussen triage en hulpaanbod door een routekaart op te stellen voor ouders, netwerk en professionals in vier provincies in Nederland.

Bron:

1. KPMG. 2019. [Basisfuncties voor lokale teams in kaart](#).

Samenwerking in de keten kost tijd; geef professionals de ruimte en werk aan een gemeenschappelijke taal

Neem de ruimte in de regio om verbinding met partners in de keten te bewerkstelligen en zet in op co-creatie

Verschillende lokale teams geven aan veel baat te hebben bij een goede verbinding met ketenpartners voor een goede aanpak bij scheidingen. Er zijn hiervoor al verschillende goede voorbeelden gaande, zoals:

- Lokale teams die op scholen aanwezig zijn;
- Lokale teams die verbonden zijn met de gebiedsteams van de lokale organisatie van jeugdbescherming;
- Gemeenten met korte lijnen met rechters en/of advocaten. Dit is enerzijds om de route voor meldingen te optimaliseren; anderzijds om juridisch advies te kunnen vragen bij complexe scheidingssituaties.

Enkele gemeenten geven aan dat het belangrijk is om voor een teammodel te gaan in de regio met de keten in plaats van een volgordelijk model. Zodoende krijg je een gedeelde visie en taal in de regio. Co-creatie staat daarin centraal; in plaats van de ontwikkeling van aparte werkwijzen en producten. Om verbinding in het veld goed vorm te geven is het aanbevolen om de partijen hier voldoende ruimte in te geven. Het vergt een andere werkwijze voor veel organisaties, dus het vinden en gebruiken van elkaar zal tijd kosten. Belangrijk is om elkaar mee te nemen in alle stappen; transparantie en dialoog met een ieder in de keten staat daarom centraal. Een regulier samenwerkingsoverleg op zowel hoger niveau als een multi-organisatie overleg voor complexe casuïstiek wordt door professionals aangeraden.

Zet in op ontschotting van financiering om problematiek integraal aan te kunnen pakken

Doordat scheidingen zo'n breed spectrum van levensgebieden en betrokkenen aangaan, is er sprake van belemmeringen door de schotten in de zorg. Zo moet het kind centraal staan in de hulp bij relatie- of

(complexe) scheidingsproblematiek, maar is soms ook sprake van persoonlijke problematiek van de ouder(s). Het is vaak essentieel deze onderliggende problematiek aan te pakken. Professionals merken momenteel dat de schotten met de volwassenen-ggz kunnen zorgen voor stagnatie en soms zelfs escalatie van de situatie. Ook geeft de geïnterviewde huisarts aan dat het voor huisartsen lastiger is om een kind van gescheiden/scheidende ouders bij te staan, omdat de Jeugdwet niet toelaat dat de huisarts hiervoor financiering krijgt. Om multidisciplinaire samenwerking te stimuleren, is het van belang de schotten die door de huidige financieringsvormen bestaan te overkomen. In eerste instantie door grip te krijgen op het effect van deze schotten en vervolgens door te onderzoeken welke vormen van bekostiging en bijbehorende prikkels kunnen helpen. [Dit onderzoek](#) naar samenwerking tussen het zorg- en sociaal domein biedt handvatten.¹

Geef professionals meer wetenschappelijke fundering en voedt een gemeenschappelijke taal onderling en naar ouders

Momenteel lijkt namelijk nog weinig gevalideerd of evidence-based. Omdat het onderwerp scheidingen ingewikkelde materie betreft, is er behoefte aan meer wetenschappelijk onderzoek. Er is behoefte aan meer gemeenschappelijk aanvaarde definities, criteria, maatstaven die een sociaal-wetenschappelijke fundering hebben. Deze kunnen een basis bieden aan het (voorliggende) veld, maar geven ook voeding voor een gemeenschappelijke taal tussen partijen en werken kwaliteitsverhogend. Een gemeenschappelijke taal tussen partijen is niet alleen belangrijk, ook een gemeenschappelijke taal met ouders, kinderen en het netwerk. Momenteel krijgen ouders soms uiteenlopende adviezen door verschillende instanties. Een gemeenschappelijke taal richting ouders voorkomt onnodige en onjuiste ondersteuning.

Bron:

1. KPMG. 2019. [Samenwerking Juiste Zorg op de Juiste Plek sociaal domein en zorgdomein](#).

Een instrument moet faciliterend zijn, een systemische blik beogen en bijdragen aan een gemeenschappelijke taal

Deel II: Aanbevelingen voor triage-instrumenten

Een instrument moet een brede blik geven, tijdens iedere fase van de cliëntreis, ook als eerder in de keten al informatie is opgehaald

Wat we zien in de resultaten is dat de instrumenten voor signalering en eerste screening vaak inhoudelijk breder van aard zijn, dan de instrumenten voor verdiepende analyse. Aanbevolen is om op ieder moment van de cliëntreis even systemisch te screenen. Aangezien een (complexe) scheiding vaak verschillende fases kent, kan een eerdere (brede) screening in het proces mogelijk niet voldoende informatie geven over de scheidingssituatie later in het proces. Daarnaast heeft een scheiding vaak op veel verschillende leefgebieden een grote impact. Daarom moet een professional bij een verdiepende analyse of tijdens hulpaanbod alle thema's evengoed aan bod laten komen. Mogelijk is dit te bereiken door 1) verschillende instrumenten te combineren of 2) een instrument voor vroegsignalering of eerste screening te verrijken met verdiepende vragen of onderwerpen.

Een landelijk instrument kan de gemeenschappelijke taal ondersteunen en kwaliteitsverhogend werken

De behoefte van veel partijen is allereerst om vooral overzicht te krijgen in wat er bestaat, zodat lokaal een goede keuze gemaakt kan worden over wat past bij de eigen werkwijze. Een digitale vindplaats voor bruikbare instrumenten en werkwijzen voor de triage van relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek is daarbij helpend: het verspreiden en bekend maken van wat er al is, is een goede eerste stap. Daarnaast biedt het opnemen van informatie en voorbeelden over de integratie van een instrument met werkwijze en eventuele koppeling met hulpaanbod laten zien, ook meerwaarde.

Eén landelijk instrument kan hierna de volgende stap zijn. Dat biedt namelijk handvatten voor een gemeenschappelijke taal. Deze moet echter wel aan de volgende eigenschappen voldoen:

Een goed instrument:

- Moet (wetenschappelijk onderbouwde) risico- en beschermende factoren bij scheidingsproblematiek als vertrekpunt hebben.
- Moet dienen ter ondersteuning. Het moet een driehoek zijn van instrument, expertise en het systeem zelf. Goede gespreksvoering is erg belangrijk.
- Moet handzaam maar wel volledig zijn.
- Moet aansluiten bij wat bestaat en daarop voortbouwen. Het wiel hoeft niet opnieuw uitgevonden te worden. Combineer de ontwikkelaars/experts van eerder gemaakte instrumenten. Maak eventueel ook gebruik van internationale kennis.
- Moet als onderdeel van de richtlijn worden gezien, zodat het vanuit de beroepsgroep en opleiding een basis heeft.
- Moet niet als protocol gelden maar als hulpmiddel.
- Moet aansluiten op één gezin één plan als werkwijze zodat er sprake is van een systemische aanpak op alle leefgebieden.
- Moet goed vindbaar zijn voor iedereen die er meer over wil weten: professional, ouders, kinderen, netwerk, etc.
- Is helpend voor duidelijke afspraken in de keten, bijv. bij wanneer te verwijzen.
- Moet ouders en kind(eren) betrekken (indien passend).
- Is (deels) digitaal toe te passen

Goede triage valt of staat niet met één instrument maar met continue scholing, samenwerking, coaching en reflectie

Eén instrument is echter zeker geen vereiste voor het kunnen leveren van kwaliteit, belangrijker is dat er een weloverwogen en passende keuze gemaakt wordt voor een instrument en/of werkwijze.

Professionals van de vindplaatsen die momenteel geen specifieke werkwijze hebben voor scheidingen (zoals huisartsen en de Raad voor de Kinderbescherming) kunnen bijvoorbeeld ook starten met het verbreden van hun eigen, huidige uitvraag. Zo kunnen ze hun standaard uitvraag verrijken met enkele basisvragen gericht op het vaststellen van relatie- of scheidingsproblematiek.

Goede triage valt of staat niet met één instrument maar met scholing, samenwerking en coaching

Om professionals goed uit te rusten op de complexe problematiek die bij een scheiding komt kijken, is enkel een instrument niet voldoende. Deze professionals moeten continue scholing, coaching, reflectie en sparring krijgen met collega's (van verschillende lagen en instanties). Door samen te werken, elkaar te steunen en in te zetten op kennisdeling til je de triage en ondersteuning van deze problematiek naar een hoger niveau. Verschillende organisaties zijn goede voorbeelden op dit gebied, zoals:

- Continue samenwerking tussen een uitvoerend medewerker, gedragswetenschapper en manager
- Een coaching traject voor gedragswetenschappers om uitvoerend medewerkers te coachen
- Elke vier tot zes weken een scholingsessie (leerbijeenkomst) met het team
- Casuïstiek overleg
- Intervisie

- Een werkgids of website met kennis en tools op het onderwerp voor medewerkers

- Met alle partijen in de keten dezelfde training/opleiding volgen

Scholing en coaching hoeft niet per definitie gericht te zijn op de interne organisatie. Leren en verbeteren is ook belangrijk met andere organisaties in de keten. Zo kunnen lokale teams ook scholing geven aan het voorliggende veld, of specialistische organisaties aan huisartsen, advocaten of rechters. Gezien hun belangrijke rol in de vormgeving van het hulpaanbod voor relatie- en (complexe) scheidingsproblematiek kunnen gemeenten een belangrijke rol spelen in het verbinden van de keten.

Conclusie

Triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek probeert risicofactoren zo spoedig mogelijk in beeld te krijgen om escalatie te voorkomen. Het is essentieel om goede triage zo vroeg mogelijk in het proces uit te voeren. Dit stimuleert de juiste zorg op de juiste plek en voorkomt onnodige zorg en bijbehorende kosten. Het bewustzijn van verschillende vindplaatsen op het belang van goede triage van scheidingen neemt toe. Er zijn verschillende goede voorbeelden te zien in het veld op dit thema; zoals expertise aan de voorkant en samenwerking in de keten. Samenwerking in de keten is belangrijk voor een gemeenschappelijke taal en impactvolle aanpak van de problematiek. Door instanties tijd en ruimte te bieden kan co-creatie en verbinding ontstaan. Gemeenten kunnen hierin een rol pakken en het onderwerp op de agenda zetten.

Ook de bewustwording op mogelijk gebruik van screeningsinstrumenten neemt toe. 26 instrumenten zijn geïdentificeerd voor toepassing tijdens de verschillende fases van de cliëntreis. Instrumenten worden echter momenteel door de verschillende instanties op verschillende wijzen en frequenties toegepast. Als gevolg is het van belang om adoptie van één of meer instrumenten (van brede aard) in de keten te stimuleren. Toetsing van de effectiviteit is daarbij helpend.

Bijlagen

Bijlage I: Lijst met deelnemers

7 gemeenten

Enschede

Capelle aan den IJssel

reserve voor Capelle via Arjan

Hilvarenbeek

Leeuwarden

Amsterdam

Utrecht

Brunssum

2 Veilig Thuis organisaties

Veilig Thuis Gooi en Vechtstreek

Veilig Thuis Zeeland

2 Gecertificeerde Instellingen

Samen Veilig Midden Nederland (SAVE) (als combinatie GI en VT)

Jeugdbescherming Rotterdam Rijnmond

Overig:

1 Persoon van de Raad voor de Kinderbescherming

2 Experts op het gebied van de problematiek

1 Huisartsenpraktijk

1 Medewerker van het Nederlands Jeugdinstituut (NJI)

1 Programmavertegenwoordiger Scheiden zonder schade (SvS)

Bijlage II: Lijst met instrumenten (1/4)

Deze bijlage geeft een korte beschrijving van alle eerder genoemde instrumenten. De bijlage maakt onderscheid in scheidingsspecifieke (p.25) en niet-scheidingsspecifieke instrumenten (p.26). Daarnaast zijn twee instrumenten weergegeven (p.27-28).

Scheidingsspecifieke instrumenten:

De volgende scheidingsspecifieke instrumenten zijn benoemd door professionals tijdens de interviews:

- **Fases van scheiden:** Een curve met verschillende emotionele fases tijdens een scheiding, zoals het rouwproces. Het is meer een model te gebruiken tijdens een interventie dan een triage-instrument;
- **Methodiek aanpak complexe scheidingen:** Jeugdzorg Nederland heeft een methodiek opgesteld voor complexe scheidingen in het gedwongen kader. De methodiek beschrijft in verschillende fases de beoogde werkwijze voor jeugdbeschermers. Het draagt ook instrumenten aan (bijv. de escalatieladder en delta veiligheidslijst). Elementen van de methodiek kunnen professionals eventueel inzetten in het vrijwillig kader.
- **Procesplaat Veilig Thuis:** Een triage-instrument voor de front office om vast te stellen wat er speelt en wat de beste plek is voor ouders inclusief vragen ter verdieping in verdere fases van de cliëntreis;
- **Stroomschema scheiden:** Een model gebaseerd op de escalatieladder (zie volgende pagina). Daarnaast zijn is het hulpaanbod op het stroomschema geplot;
- **Vragenlijst kind centraal:** Een vragenlijst van 17 vragen, met als doel om de juiste hulp en ondersteuning vast te stellen voor een kind met ouders in scheiding;

De richtlijn '[Scheiding en problematiek van jeugdigen](#)' benoemt de volgende instrumenten voor de triage van (complexe) scheidingen:

- **FamilieScan** bij Scheidingen: een app die professionals helpt een indruk te krijgen van de scheidings situatie en veiligheid in het gezin;
- **MASIC:** een gedetailleerd screeningsinstrument voor de beoordeling van partnergeweld, in de vorm van een diepte-interview. Deze is dus niet scheidingsspecifiek.
- **Onze Scheiding:** een dialogisch en diagnostisch instrument voor (vroeg)signalering en screening van scheidingsproblemen. Het is een website voor kind en ouder en een [vragenlijst](#) voor professionals;
- **Platform KEES:** vijf praatplaten en een taxatielijst om een mogelijk problematische scheiding vroeg te signaleren, inclusief platform dat o.b.v. taxatie relevant hulpaanbod toont;

Ook is via desk research de volgende werkwijze specifiek voor de triage van relatie- of (complexe) scheidingsproblematiek gevonden:

- **Gesepareerd ouderschap werkwijze:** een analysemodel voor complexe scheidingen. Dit stappenplan helpt professionals o.a. met de probleembeschrijving en inschatting van de ernst van de situatie.

Bijlage II: Lijst met instrumenten (2/4)

Niet-scheidings specifieke instrumenten:

Professionals gebruiken vaak ook instrumenten die niet specifiek gericht zijn op scheidingen maar daar wel voor ingezet kunnen worden:

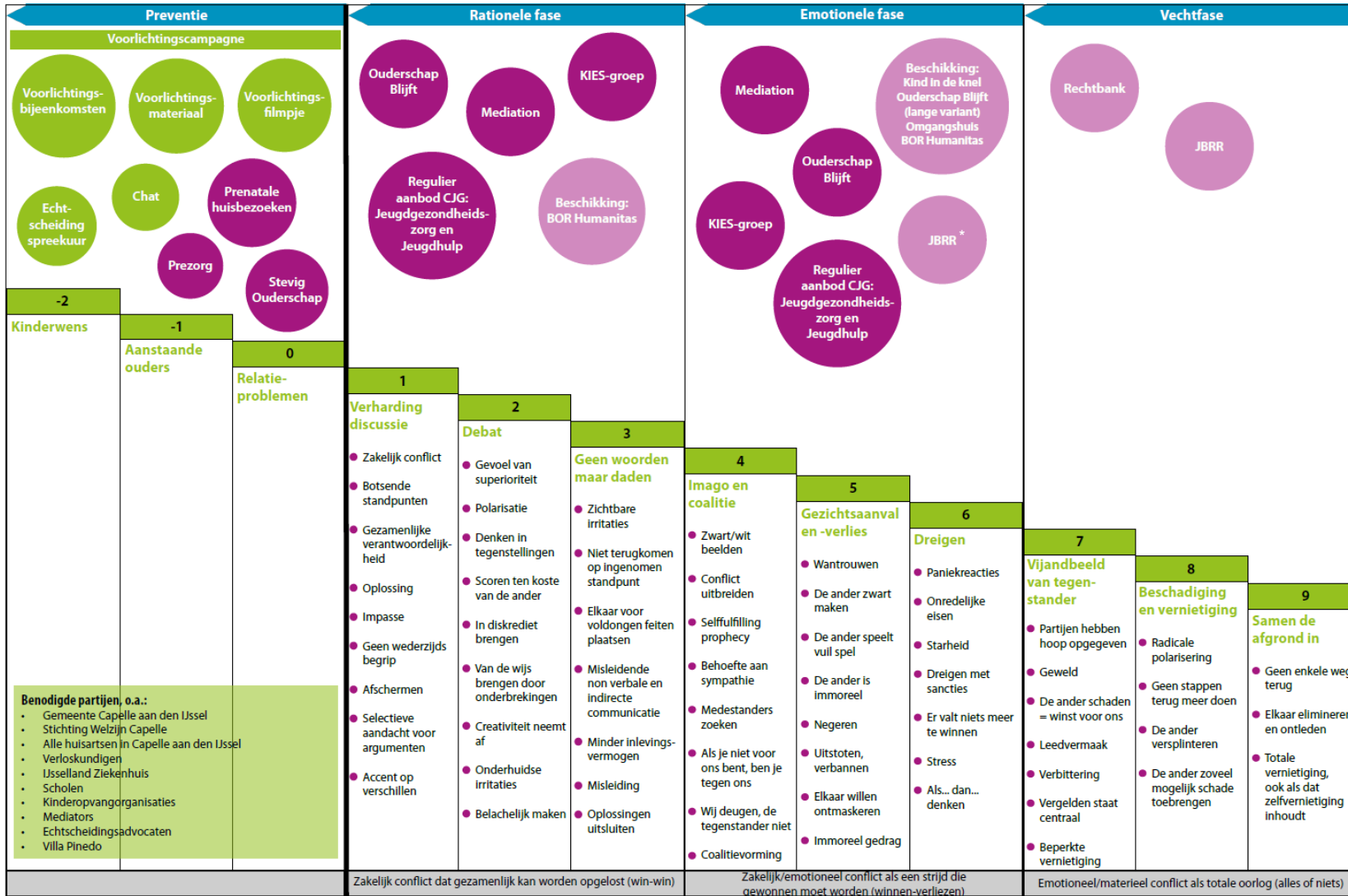
- **Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ)**: De ARIJ is een risicotaxatie met als doel 1) het inschatten van directe veiligheid 2) toekomstig risico op kindermishandeling en 3) opstellen van dynamisch risicoprofiel;
- **Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ)**: een vragenlijst die negen verschillende cognitieve copingstrategieën meet, zowel in de algemene zin als naar aanleiding van een specifieke gebeurtenis.
- **Delta veiligheidslijst**: De Delta Veiligheidslijst maakt onderdeel uit van een bredere werkwijze voor gestructureerde besluitvorming voor de gezinsvoogdij, de Delta methode. Het is een taxatie-instrument voor de veiligheid van het kind en risico op kindermishandeling.
- **Driehuizen model**: Dit is een hulpmiddel voor professionals om in gesprek te gaan met kinderen in een onveilige situatie.
- **Escalatieladder**: Een model dat inzicht geeft in hoe een conflict zich ontwikkelt op basis van negen stappen. Dit instrument wordt vaak gebruikt tijdens hulpverlening. Het is de basis voor vele andere ontwikkelde instrumenten (zoals KEES) en veel van de geïnterviewden noemen de escalatieladder;
- **Genogram**: Met een genogram tekent een professional het familieoverzicht van een cliënt. Zo wordt het netwerk inzichtelijk. Het is geen triage-instrument; het is vaak een onderdeel van een interventie zoals Signs of Safety.
- **GIZ-methodiek**: een werkwijze of taxatiemethodiek welke ook andere instrumenten aandraagt zoals de **Common Assessment Framework (CAF) driehoek** (een raamwerk voor een gesprek over de ontwikkeling, de opvoeding en de omgeving van het kind) en de **Gezonde Ontwikkeling Matrix (GOM)** (een gezamenlijke analyse op de aard, ernst en urgentie van de zorgbehoefte van een kind);
- **Korte scan multiproblematiek juridisch loket (JL)**: Dit is een korte vragenlijst die medewerkers van het juridisch loket gebruiken als iemand binnenkomt. Het bevat enkele vragen over vijf domeinen (wonen, financiële situatie, gezondheid, dagbesteding en gezinssituatie).
- **Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid (LIRIK)**: De LIRIK is een checklist voor het inschatten van de huidige veiligheid van kinderen en toekomstige risico's op kindermishandeling;
- **Quick scan**: Dit is een middel om snel wat meer zicht te krijgen op een ondersteuningsvraag. De regio Hart van Brabant past deze toe;
- **Taxatielijst voor Ouderfunctioneren (TVO)**: een vragenlijst van 69 items die jeugdhulpverleners inzicht geeft in de kwaliteit van het functioneren van de ouder(s), die hulp zoeken voor henzelf en voor hun kind(eren).
- **Veilig Thuis triage-instrument**: Dit is het landelijk gebruikte veiligheidstaxatie-instrument dat wordt gebruikt als een melding bij veilig thuis binnenkomt;
- **Verkorte schaal voor Ouderlijk Gedrag (VSOG)**: een vragenlijst van 25 vragen om de opvoeding in een gezin in kaart te brengen.
- **Vragenlijst voor Gezinsproblemen (VGP)**: hiermee krijgt men een eerste indruk van de visie van ouders op eventuele moeilijkheden of problemen in het gezin door te scoren op 130 items.

Bijlage II: Lijst met instrumenten (3/4)

Stroomschema Scheidingen

[Klik hier voor de werkkaarten Richtlijn Scheidingen en problemen van jeugdigen](#)

[Klik hier voor het werkproces Veiligheid \(kindemishandeling\)](#)

Aangezien er geen openbare link is van het instrument 'Stroomschema scheiden' is dit een weergave van het document.

*JBRR is een GI.

Bijlage II: Lijst met instrumenten (4/4)

Aangezien er geen openbare link is van het instrument 'de Quick scan' is dit een weergave van het document. Onderstaande tabel is het basisdocument dat per gemeente een eigen inrichting en toepassing krijgt.

Uitvraag Quick scan				
Cliënt Naam en contactgegevens				
Professional Naam, organisatie, functie en contactgegevens (rechtstreeks)				
1. Vraag/beleving cliënt				
2. Meer aan de hand? Check 5 leefgebieden	1. Situatie is goed / redelijk op orde	2. Fragiele en/of onduidelijke situatie	3. Situatie is ernstig en/of complex	4. Situatie is ernstig en acuut
a. Wonen (huisvesting)				
b. Financiële situatie (inkomen/schulden)				
c. Gezondheid (lichamelijk/geestelijk)				
d. Dagbesteding (werk/ participatie)				
e. Gezinssituatie (samenstelling/opvoeding)				
3. Andere betrokkenen? Sprake van andere hulp-, zorg-, dienstverlening of ondersteuning? Bv. eigen kracht,(in)formele zorg/ netwerk/ coördinatie/regie				
4. Vervolgstappen en verantwoordelijke(n) Afspraken over wie wanneer wat doet	Cliënt: Systeem/netwerk: Professional(s)			

Bijlage III: Bronnenlijst instrumenten (1/2)

1. **Fases van scheiden:** Centrum voor Jeugd & Gezin Maastricht-Heuvelland. Hoe verwerk je een relatiebreuk of scheiding? Via: <https://www.cjg043.nl/2018/03/27/hoe-verwerk-je-een-relatiebreuk-of-scheiding/>. Originele bron: Kübler-Ross, E., Kessler, D. 2014. On grief & grieving: finding the meaning of grief through the five stages of loss. New York: Scribner.
2. **Methodiek aanpak complexe scheidingen:** Jeugdzorg Nederland. 2014. [Methodiek bij de aanpak van complexe scheidingen](#)
3. **Procesplaat Veilig Thuis:** Veilig Thuis. 2020. Placemat front office complexe echtscheidingen.
4. **Stroomschema scheiden:** Centrum voor jeugd en gezin Capelle aan den IJssel. 2020. Stroomschema Scheiden.
5. **Vragenlijst kind centraal:** Centrum voor jeugd en gezin Capelle aan den IJssel. 2018. [Vragenlijst Kind Centraal 2018](#).
6. **De richtlijn 'Scheiding en problematiek van jeugdigen:** Nederlandse vereniging van pedagogen en onderwijskundigen (NVO), beroepsvereniging van professionals in sociaal werk (BPSW), en Nederlands Instituut van Psychologen (NIP). 2020. [Richtlijn Scheiding en problemen van jeugdigen](#).
7. **FamilieScan:** Stichting Altra. Familiescan bij Scheiding. Via: <https://familiescanbijscheidingen.nl/Onze-scheiding>
8. **MASIC:** Holtzworth-Munroe, A., Beck, C. J., & Applegate, A. G. 2010. The mediator's assessment of safety issues and concerns (MASIC): A screening interview for intimate partner violence and abuse available in the public domain. Family Court Review, 48(4), 646-662.
9. **Onze Scheiding:** Onze scheiding Rotterdam. Website via: <https://onzescheiding.eu/onze-scheiding/ouders>. Vragenlijst via: Project 'Ouderschap blijft in Rotterdam.' 2017. [Triage-instrument bij conflictscheidingen](#).
10. **Platform KEES** Kennis Platform Kind en (Echt)scheiding (Platform KEES). Instrumenten. Via: <https://www.platformkees.nl/instrumenten/>
11. **GIZ-methodiek:** Nederlands Jeugdinstituut (NJI). 2018. [Gezamenlijk Inschatten van Zorgbehoeften \(GIZ-methodiek\)](#).
12. **Escalatieladder:** Project 'Ouderschap blijft in Rotterdam.' 2017. [Triage-instrument bij conflictscheidingen](#). Originele bron: Glasl, F. 1982. The process of conflict escalation and roles of third parties. In G. B. J. Bomers & R. B. Peterson (Eds), Conflict management and industrial relations, (pp. 119-140) Den Haag: Kluwer Nijhoff Publishing.
13. **Quick scan:** Regio hart van Brabant. 2014. [De Frontlijn/Toegang in de negen gemeenten Regio Hart van Brabant](#).
14. **Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming:** van der Put, C., Assink, M., & Stams, G. J. 2015. Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ): eindrapport. Amsterdam: Afdeling Forensische Orthopedagogiek, Universiteit van Amsterdam. Via: https://pure.uva.nl/ws/files/4502839/161304_Eindrapport_ARIJ.pdf
15. **Licht Instrument Risicotaxatie Kindveiligheid:** van der Put, C., Assink, M., & Stams, G. J. 2015. Actuarieel Risicotaxatie Instrument voor Jeugdbescherming (ARIJ): eindrapport. Amsterdam: Afdeling Forensische Orthopedagogiek, Universiteit van Amsterdam.
16. **Genogram:** NJI. 2017. Interventie Signs of Safety. Via: <https://www.nji.nl/nl/Download-NJi/Werkblad/Uitgebreide-beschrijving-Signs-of-Safety.pdf>

Bijlage III: Bronnenlijst instrumenten (2/2)

17. **Veilig Thuis triage-instrument:** Vogtländer, L., van Arum, S. 2017.
[Triage-instrument Veilig thuis versie 1.0](#)
18. **Driehuizen model:** NJI. 2017. Interventie Signs of Safety.
19. **Delta veiligheidslijst:** Heinrich, R. & van den Braak, J. 2007. De Delta veiligheidslijst. Gestructureerde risicotaxatie en – management binnen de Deltamethode. Amsterdam/Woerden: PI Research/Adviesbureau Van Montfoort. Via: <https://adoc.tips/delta-veiligheidslijst-gestructureerde-risicotaxatie-en-m.html>
20. **Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ):** NJI. Cognitive Emotion Regulation Questionnaire (CERQ). Via: [https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Instrumenten/Cognitive-Emotion-Regulation-Questionnaire-\(CERQ\)](https://www.nji.nl/nl/Databank/Databank-Instrumenten/Cognitive-Emotion-Regulation-Questionnaire-(CERQ))
21. **Korte scan multiproblematiek juridisch loket:** Juridisch loket. 2019. Korte scan multiproblematiek.
22. **Verkorte schaal voor Ouderlijk Gedrag:** Praktikon. 2011.
[Verkorte schaal voor Ouderlijk Gedrag](#)
23. **Vragenlijst voor Gezinsproblemen (VGP):** Koot, H.M. 1997. Vragenlijst voor gezinsproblemen, VGP. Via: <http://www.mentalhealthonline.nl/wp-content/uploads/VGP-scoreformulier-1.pdf>
24. **Taxatielijst voor Ouderfunctioneren (TVO):** van der Maas, J. 2010. Diagnostiek van ouderfunctioneren. Via: <https://research.vu.nl/ws/portalfiles/portal/75853053/complete+dissertation.pdf>

Bijlage IV: Context thema's overzicht 2 (plotting op de cliëntreis)

Thema	Context van het begrip
Intensiteit van de strijd	De intensiteit van de strijd gaat onder andere over de ernst van het conflict tussen ouders (bijv. de positie ervan op de escalatieladder). Ook gaat het over de opstelling van ouders ten opzichte van elkaar in het conflict en de mogelijkheid tot samenwerking.
Rouwproces / verwerking	Bij een scheiding hoort een verwerkingsproces van zowel ouders als kinderen. Er wordt bij een scheiding onderscheid gemaakt tussen verschillende fases van rouw. De fases waarop partners in hun verwerkingsproces zitten kan afwijken van elkaar, wat mogelijk impact heeft op het scheidingsproces.
Juridische procedures	Dit thema stelt vast of er gerechtelijke procedures gaande zijn tussen ouders.
Financiële situatie	De financiële situatie van ouders kan veranderen na een scheiding. Dit thema gaat daarom bijvoorbeeld in op inkomsten, schulden, alimentatie, verdeling van boedel, gezamenlijke koopwoning en eigen bedrijf.
Woonsituatie	De woonsituatie illustreert bijvoorbeeld of ouders ver van elkaar wonen, bij wie het kind woont, etc.
Veiligheid	Het thema veiligheid gaat over die van het kind en ouders. Zo verkent een professional bij dit thema onder andere agressie van/tussen ouders, kindermishandeling, partnergeweld, seksueel misbruik, psychische onveiligheid, etc.
Ouder-kind relatie	Dit gaat over de band tussen ouder en kind en de impact van de scheiding op deze band. Zo kan onder andere sprake zijn van negatieve/positieve gevoelens van ouders richting het kind en vice versa.
Opvoedkwaliteiten	Bij een scheiding kunnen ouders de focus op het kind verliezen. Dit thema gaat in op de opvoedvaardigheden van ouders, zoals luisteren naar de behoeften van het kind, het kind centraal stellen en het kind buiten de strijd laten. Ook kunnen ouders gevraagd worden om elkaars opvoedkwaliteiten te beoordelen.
Ontwikkeling van het kind	Dit thema gaat in op eventuele veranderingen bij het kind als gevolg van de scheiding. Zo kan een kind bijvoorbeeld psychologische, lichamelijke of gedragsproblematiek ondervinden na een scheiding.
Psychische/ persoonlijkheidsproblematiek ouders	Met persoonlijke of psychiatrische problematiek wordt bijvoorbeeld een verslaving, persoonlijkheidsstoornis of trauma van ouders bedoeld.
Communicatie	De manier van communicatie tussen ouders illustreert de relatie tussen beiden. Bij dit thema onderzoekt de professional of ouders nog met elkaar communiceren en op welke wijze. Ook kan het gaan over de manier waarop ze over elkaar communiceren richting het kind of netwerk.
Rol van het netwerk	Dit thema gaat onder andere in op het identificeren van de verschillende personen in het netwerk, het contact met familie en de sociale steun van deze personen richting ouder en kind. Ook kan een professional de aanwezigheid van stief familie verkennen.

Bijlage V: Overige thema's opgehaald tijdens interviews en vanuit instrumenten (1/2)

De thema's weergegeven in overzicht 2 (p.12-14) zijn geïdentificeerd als belangrijkste of meest relevante thema's om uit te vragen aan ouders of kinderen bij de screening van een scheiding. Deze zijn namelijk het meest benoemd zijn tijdens de interviews en desk research (instrumenten). De huidige bijlage gaat in op overige thema's die zijn benoemd in interviews of instrumenten om uit te vragen bij de triage van (complexe) relatie- of scheidingsproblematiek. Veel van de thema's die hieronder volgen, vallen onder de thema's van overzicht 2. De meeste zijn daarom te gebruiken als aanvulling of verdieping.

Thema's gerelateerd aan **sociaaleconomische status ouders**

- Werksituatie
- Sociaaleconomische status
- Schulden

Thema's gerelateerd aan **opvoedvaardigheden ouders**

- Beschikbaarheid voor het kind
- Flexibiliteit ouders
- Vermogen tot contactrelatie ouders
- Empathisch vermogen ouders
- (Dagelijkse) basale verzorging / basiszorg
- Liefde / emotionele warmte
- Stimuleren en steunen van kind door ouder
- Regels en grenzen stellen door ouder richting kind
- Belonen en straffen
- Stabiliteit voor kind

- Continuïteit voor kind
- Voorbeeldgedrag ouder
- Vast dagritme voor kind
- Seksuele integriteit
- Coping / cognitie
- Beleving ouderschap
- Gezondheid
- Behoeften/opstelling van ouders m.b.t. ondersteuning

Thema's gerelateerd aan **veiligheid**

- Ingrijpende gebeurtenissen / trauma
- Sociale isolatie
- Armoede
- Nakomen medische controles (onthouden van gezondheidszorg)
- Middelengebruik / verslavingsproblematiek
- Uitingen van bedreiging door ouder
- Misbruik
- Mishandeling / geweld
- (Eerder) delictpleging ouder(s)
- Stalking partner of ouder
- Wapengebruik ouder
- Gedwongen prostitutie
- Dierenmishandeling

Bijlage V: Overige thema's opgehaald tijdens interviews en vanuit instrumenten (2/2)

Thema's gerelateerd aan **relatie ouders en scheiding**

- Gedwongen huwelijk
- Scheidingsgeschiedenis / tijdslijn
- Ouderschapsplan (totstandkoming)
- Omgangsregeling

Thema's gerelateerd aan **kind**

- Kinderen in conflict betrokken / getuige geweest van ruzie ouders
- Contactwens kind met ouder
- Schuldgevoel kind over scheiding
- Loyaliteit problematiek
- Parentificatie
- School
- Leren
- Sociaal contact
- Sociale vaardigheden van kind
- Gevoelens van kind
- (Positief) zelfbeeld van kind
- Zelfstandigheid van kind
- Meningsvorming
- Coping / cognitie
- Spanningen en stressfactoren kind
- Stressresistentie kind
- Seksualiteit

- Delictpleging jeugdige
- Gezondheid

Thema's gerelateerd aan **gezin (ouder-kind relatie)**

- Voorgeschiedenis en functioneren van gezin
- Stiefgezin
- Negatief beeld van ouders over kind
- Ongewenste zwangerschap
- Hechting
- Sociale steun (netwerk)

Thema's gerelateerd aan **andere instanties**

- (Eerdere) professionele hulp
- Buurt en voorzieningen
- Gedwongen bemoeienis instanties

Overige thema's:

- Religie
- Maatschappelijke integratie
- Spiritualiteit

Arjan Ogink

Partner KPMG Health

Tel: (020) 656 4368

Mob: 06 48 26 35 03

ogink.arjan@kpmg.nl

Hinke Gijzel

Senior Manager KPMG Health

Tel: (020) 656 7055

Mob: 06 21 39 30 50

gijzel.hinke@kpmg.nl

Violette van Dijk

Consultant KPMG Health

Tel: (020) 656 9044

Mob: 06 34 35 80 23

vandijk.violette@kpmg.nl

KPMG on social media

KPMG app

© 2020 KPMG Advisory N.V., ingeschreven bij het handelsregister in Nederland onder nummer 33263682, is lid van het KPMG-netwerk van zelfstandige ondernemingen die verbonden zijn aan KPMG International Cooperative ('KPMG International'), een Zwitserse entiteit. Alle rechten voorbehouden.

Alle rechten voorbehouden. Dit document is opgesteld voor het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS), het gebruik van dit document door andere partijen is dan ook voor eigen risico. KPMG aanvaardt geen aansprakelijkheid voor het gebruik van dit rapport anders dan waarvoor het is opgesteld en aanvaardt geen aansprakelijkheid jegens andere partijen dan het Ministerie van VWS als opdrachtgever.